

УДК 821.161.2.367.2:32(477) «20» (043.5)
DOI <https://doi.org/10.32782/2409-1154.2025.71.9>

Вінтонів М. О.,
доктор філологічних наук,
професор кафедри української мови
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;
ORCID: 0000-0002-3258-8633

Вінтонів Т. М.,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української мови
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
ORCID: 0000-0002-2210-3970

Григоренко Я. А.,
магістрантка кафедри української мови
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;
ORCID: 0009-0002-1779-7477

ПРАГМАТИКА СИНТАКСИЧНИХ ЗАСОБІВ В УКРАЇНСЬКОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ ВИСТУПІВ В. ЗЕЛЕНСЬКОГО)

Анотація. Мова засобів масової комунікації впродовж останніх десятиліть щоби́льше привертає увагу лінгвістів. Синтаксичні особливості українського медіадискурсу описано в роботах М. Вінтоніва, І. Завальнюк, Н. Кондратенко, Т. Коваль та ін. Проте експресивний синтаксис у президентському дискурсі ще не ставав предметом окремого мовознавчого дослідження.

Мета роботи – комплексно проаналізувати прагматичні вияви засобів експресивного синтаксису в промовах Президента України Володимира Зеленського. Мета дослідження зумовила розв’язання таких завдань: проаналізувати синтаксичні засоби, використані в політичному дискурсі, та визначити їхню прагматичну значущість; описати прагматичні особливості синтаксичних засобів реалізації експресивної модальності в політичних промовах; визначити функції повторів у наголошенні ключових ідей, емоційного впливу на аудиторію та створенні ритму промов.

Об’єкт дослідження – синтаксичні засоби репрезентації експресивності в текстах політичних промов Володимира Зеленського. Предмет дослідження – прагматичні вияви експресивної модальності в текстах промов Президента України. Матеріалом для аналізу слугували промови і звернення В. Зеленського, представлені на офіційному сайті Президента України, починаючи з 24 лютого 2022 року.

У роботі проведено всебічний аналіз прагматики синтаксичних засобів у політичному дискурсі на матеріалі виступів Володимира Зеленського. Синтаксичні засоби, використані у виступах В. Зеленського, сприяють досягненню комунікативних цілей, полегшуючи сприйняття тексту, підкреслюючи важливі аспекти промов і формуючи емоційний вплив.

Проаналізовані промови Президента України мають спільну структуру, подібні шаблони змісту, включаючи короткий виклад дипломатичних подій і результатів, звернення до різних груп і заклик до дії. Отже, проведене

дослідження засвідчило значущість синтаксичних засобів для реалізації прагматичних завдань у політичному дискурсі. Воно розкриває потенціал синтаксису як інструменту емоційного та інформаційного впливу, підкреслює значення прагматичних засобів для підвищення ефективності політичної комунікації в Україні.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо в порівняльному аналізі синтаксичних засобів у виступах В. Зеленського із промовами інших політичних діячів України, що дозволить виявити специфіку та загальні тенденції в синтаксичному оформленні політичного дискурсу.

Ключові слова: текст, політичний дискурс, експресивний синтаксис, вставні слова, вставлені конструкції, повтор, парцеляція.

Постановка проблеми. Проблема про антропоцентричну природу мовних явищ привернула увагу лінгвістів і до вивчення низки супровідних питань, одним із яких є типологізація синтаксичних засобів експресивізації в українському політичному дискурсі. Ступінь реалізації експресивності актуалізовано по-різному в різних типах текстів, оскільки сама сфера комунікації накладає певні вимоги щодо подання інформації. Саме тому політичний дискурс розглядають як складник людської діяльності, що потребує окремого вивчення крізь призму його центрального місця в організації та управлінні суспільством. У свою чергу, політична промова характеризується як засіб впливу політика на соціальні процеси, встановлення та підтримки суспільних відносин, вираження почуттів і продажу ідей, політичних проєктів.

Під час відбору мовних засобів політик зважає на те, щоб донести до реципієнта зміст максимально переконливо, залучити його на свій бік. У зв’язку з цим саме адресант мовлення стає центральною прагматичною категорією в сучасних дослідженнях. У полі зору перебувають засоби ефективного впливу

на реципієнта, до яких належать й одиниці експресивного синтаксису.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У лінгвоукраїністиці аналіз політичного дискурсу набуває дедалі більшої розробки, що зумовлено антропоцентричною методологічною парадигмою як провідною в дослідженні мовленнєвої діяльності людини.

Дослідження із синтаксичної прагматики вможливлені міцним теоретичним підґрунтям, закладеним у працях, присвячених структурно-семантичному, функційному та комунікативному аналізу речення і тексту. Це праці Ф. С. Бацевича, І. Р. Вихованця, М. О. Вінтоніва, А. П. Грищенка, К. Г. Городенської, Н. В. Гуїванюк, О. С. Мельничука, М. В. Мірченка, М. С. Скаба, М. І. Степаненка, Л. В. Шитик, П. Адамця, Н. Бозе, В. Матезіуса та ін.

Політичний дискурс у сучасній лінгвістиці витлумачено в лінгвосеміотичному, лінгвопрагматичному і лінгвостилістичному аспектах. Останній підхід потребує уваги як до лексичних одиниць, що виконують у політичних текстах експресивну функцію, так і до граматичних, з-поміж яких особливе місце належить синтаксичним. Експресивний синтаксис у лінгвоукраїністиці вивчено в межах лінгвостилістики (Н. Бойко, Н. Гуїванюк, С. Єрмоленко, Т. Єщенко, М. Степаненко, В. Чабаненко та ін.), медіадискурсу (М. Вінтонів, І. Завальнюк, Т. Коваль, Д. Сизонов, Л. Шевченко та ін.).

Постановка завдання. Об'єктом дослідження є синтаксичні засоби репрезентації експресивності в текстах політичних промов Володимира Зеленського. Предмет дослідження – прагматичні вияви експресивної модальності в текстах промов Президента України. **Мета роботи** – комплексно проаналізувати прагматичні вияви засобів експресивного синтаксису в промовою Президента України Володимира Зеленського. Мета дослідження зумовила розв'язання таких **завдань**: проаналізувати синтаксичні засоби, використані в політичному дискурсі, та визначити їхню прагматичну значущість; описати прагматичні особливості синтаксичних засобів реалізації експресивної модальності в політичних промовах; визначити функції повторів у наголошенні ключових ідей, емоційного впливу на аудиторію та створенні ритму промов.

Матеріалом для аналізу слугували промови і звернення В. Зеленського, представлені на офіційному сайті Президента України, починаючи з 24 лютого 2022 року.

Виклад основного матеріалу. Для проведення прагматичного аналізу синтаксичних засобів використано текстовий корпус промов Володимира Зеленського до українських та європейських громадян і лідерів у період із 24 лютого 2022 року до 9 червня 2023 року, розміщених на офіційному вебсайті Президента України. У статті проаналізовано 10 політичних промов Володимира Зеленського, із текстів яких методом суцільної вибірки дібрано синтаксичні способи відтворення експресивності. Оригінальна мова звернень до українців – українська, також у дослідженні використано звернення Президента до урядів іншомовних держав в українському перекладі на офіційному сайті Президента.

Експресивність є однією з ключових проблем лінгвістики, оскільки вона безпосередньо пов'язана з індивідуальним баченням людського мовлення, зокрема емоційним ставленням мовця до висловлення. Експресивний синтаксис може виражатися різними мовними засобами, до яких належать пара-

лельні конструкції, еліптичні речення, синтаксичний повтор, парцельовані та приєднувальні структури [1]. Цю ж функцію можуть виконувати і вставні конструкції. Як маркер категорії адресатності вставні конструкції призначені передавати додаткову інформацію, авторські коментарі або уточнення. У такий спосіб категорію адресатності поєднано з категорією модальності, що експлікує ставлення суб'єкта мовлення до повідомлення, а отже, реалізується передусім на синтаксичному рівні – вставними конструкціями із модальною семантикою.

Виступи Володимира Зеленського містять вставні слова, які виражають невпевненість, напр.: *Мабуть, кожен євреї. Багато-багато українців також. І точно – не менше росіян* [2]. Вставне слово «мабуть» вказує на те, що висловлена думка є припущенням, а не беззаперечним фактом. Це дозволяє адресанту висловити свої міркування, зберігаючи певну гнучкість у вираженні. У контексті цієї промови В. Зеленський припускає, що це загальновідомо для слухачів, але при цьому залишає місце для сумніву чи уточнень. Використання лексеми «мабуть» робить висловлення більш м'яким і менш категоричним, додаючи емоційної інтонації, що сприяє формуванню відчуття близькості, взаєморозуміння або спільного досвіду, напр.: *Очевидно, що цієї зими Росія спробує повторити ту тактику, але зробивши певні висновки та збільшивши терористичні зусилля* [3]. Вставка «очевидно» підкреслює логічний висновок із попереднього досвіду, що підвищує авторитетність цієї думки, виражаючи емоційний стан мовця, його почуття. *Так, ми, на жаль, маємо втрати, втрати наших героїв* [4]. Вставна конструкція «на жаль» репрезентує сум, співчуття або печаль щодо втрат, що дозволяє В. Зеленському експлікувати глибину своїх почуттів, робить висловлення більш чуттєвим, передає емоційну важливість ситуації. *На мою думку, найважливіше – це наші герої та захисники* [3]. Вставна конструкція «на мою думку» чітко вказує на те, що наступне твердження є суб'єктивним, а не абсолютною істиною. Це допомагає підкреслити, що В. Зеленський висловлює своє особисте бачення ситуації, яка надає йому більшу достовірність і можливість для подальшої дискусії.

Для привернення уваги співрозмовника використано вставне слово *чесно* та вставну конструкцію *зверніть увагу*, напр.: *Чесно – не бачу таких. Хто готовий дати Україні гарантію вступу до НАТО? Чесно – всі бояться* [5]. *Зверніть увагу: навіть під час нападу на Ізраїль терористи завдали ціле-спрямованого удару по одній із найбільших електростанцій у регіоні* [3]. Зв'язок між думками репрезентують такі вставні слова: *перше, друге*, напр.: *Скільки б розмов сьогодні я не проводив з лідерами різних держав, я чув декілька речей. Перше – нас підтримують. І я вдячний кожній державі, яка допомагає Україні конкретно, а не просто словами.*

Але є й друге – ми залишаємось наодинці у захисті нашої держави. Хто готовий воювати разом з нами? [4].

У текстах активно функціонують вирази подяки, зокрема фразу «дякую» вжито 543 рази впродовж проаналізованого періоду часу. Крім цього, часто використано вирази вдячності: «Я вдячний», «Ми вдячні». Цей шаблон вербалізує його наголос на визнанні підтримки, яку Україна отримала і все ще потребує.

Стилістично вдало уведено до тексту промов вставні конструкції, які пом'якшують категоричність та агресивність промов, вони дозволяють зберігати дипломатичність, м'якість у висловленнях, що важливо для збереження позитивного іміджу і ефективної комунікації з аудиторією.

Володимир Зеленський часто завершує свої промови фразою «*Слава Україні*», що є прикладом виразної риторики. Статистичний аналіз показує, що він використав цю фразу 157 разів упродовж заданого періоду часу. Ця модель визначає значення виразу «*Слава Україні*» як повторюваного завершального мотиву в його промовах. Фраза часто вживана в контексті стійкості, єдності та перемоги України і репрезентує рішучість України захищати свій суверенітет і цінності. Можливо, це пояснюється тим, що навіть в аналізі серйозних аспектів війни автор прагне показати ЗСУ з позиції сили та підкреслити свою віру в остаточну перемогу України.

Крім того, Президент час від часу адаптує фразу «*Слава Україні*», виходячи з аудиторії, до якої він звертається. Наприклад, він використав «*Слава Японії!*» і «*Слава всій Європі!*» під час звернення до парламенту Японії та групи європейських лідерів відповідно.

Отже, прагматика вставних конструкцій у політичних промовах відіграє важливу роль у створенні комунікативного ефекту та впливу на аудиторію, зокрема сприяє встановленню контакту з реципієнтами, створюючи враження близькості та доступності. Використання таких конструкцій сприяє формуванню іміджу відкритого та щирого лідера.

На сучасному етапі розвитку лінгвістики більшість вчених відзначають, що парцельовані та приєднувальні конструкції як способи організації тексту пов'язані з ускладненням характеру предикації, отже, і зі зміною схеми актуального членування речення. У парцельованих конструкціях, з одного боку, продовжує діяти логічний предикативний зв'язок, що поєднує основні компоненти актуального членування речення – тему та рему – на рівні всього речення, з іншого боку, «оживляються» синтаксичні зв'язки на рівні його частин.

У політичних промовах парцеляція структурно виражена одним словом, напр.: *На третій день російські війська, не ховаючись, били просто по людях, по житлових будинках. Артилерією. Авіабомбами* [6] або простим реченням чи частиною складного речення, напр.: *Ми ставимося до них, як до людей. Бо ми залишилися людьми на четвертий день цієї ганебної війни* [6].

У виступах парцельовані конструкції використано для виокремлення ключових ідей, напр.: *Тому що це – стіна. Стіна, яку хтось не помічає. Але об яку б'ємося ми. Поки воюємо за те, щоб зберегти свій народ* [7]. Парцельовані конструкції сприяють створенню динаміки, роблять промову більш живою, що особливо важливо в емоційних моментах, напр.: *Ворог завдає ударів не тільки по військових об'єктах, як заявляє. А й по цивільних* [5].

Уживання багатоланцюгових парцельованих конструкцій сприяє створенню емоційної напруги та підготовки до подальшої розповіді про пережиті страждання та біль, увиразненню емоційних переживань українців і зокрема авторського погляду на ці події, підкреслюючи важливість розуміння та співчуття з боку адресата та адресантів, напр.: *Перш ніж почати, я хочу, щоб ви зрозуміли мої відчуття, відчуття українців. Настільки, наскільки це можливо. Відчуття протягом цих 20 днів. 20 днів повномасштабного вторгнення Російської Федерації після восьми років війни на Донбасі* [8].

Сегментація складної синтаксичної структури на низку парцельованих синтаксичних одиниць сприяє не тільки увиразненню жакливі, драматичної картини початку російсько-у-

країнської війни, але й є певним перемикачем зміни стилістики спілкування: *Джастіне, уяви, що ти чуєш. І чують твої діти. Чують ракетні удари по аеропорту Оттави. По десятках інших місць по всій території вашої прекрасної країни, території Канади. Крилаті ракети. Ще до світанку* [8].

Приєднувальні конструкції використано з метою 1) пояснення парцелята, напр.: *Я прошу вас подумати зараз про одне число. Це число 6139. Це кількість воєнних злочинів, скоєних російськими окупантами лише у квітні цього року* [9]; 2) доповнення парцелята, напр.: *Ці злочини призвели до загибелі 207 цивільних українців. Серед них 11 дітей. Ще 17 дітей і 400 дорослих були поранені* [9].

Найуживанішим засобом експресивного синтаксису в аналізованих текстах є повтор. Риторичні стратегії, використані автором, включають широке коло повторів: повтори на рівні звуків (алітерація, рими), слів (полісиндетон), речень (паралелізм) або значення (сміслові повтори). Усі вони працюють на стилістику позитивної самопрезентації та негативної репрезентації свого опонента.

У своєму зверненні до парламенту Великої Британії 8 березня 2022 року Президент України наголошує: *Проти міст, проти маленьких містечок. Зруйновані райони. Бомби, бомби, бомби, знову бомби на будинки, на школи, на лікарні* [6]. У цьому реченні використано анафору для підсилення емоційного ефекту промови, напр.: *Проти міст, проти маленьких містечок*. Повтор лексеми «*проти*» підсилює акцент на спротиві, а лексема «*бомби*» увиразнює драматизм ситуації і показує безперервність і руйнівну силу ударів. Риторичний повтор у цих реченнях сприяє створенню напруги та акцентує увагу на основних образах.

У наведеному прикладі автор робить різке та емоційне звернення до парламенту Великої Британії. Сила звернення походить від повторення слова «бомби», що репрезентує нищівний і безжальний характер насильства, заподіяного українському народу, і певним чином дає змогу слухачеві відчувати, через що проходять українці під час бомбардувань. Повтором створено ілюзію безпосередньої присутності в самому моменті обстрілу, коли немає можливості звідти втекти від бомб і вони просто продовжують падати, що експліковано словом «знову». У зверненні до польських громадян під час виступу в Сеймі Республіки Польща В. Зеленський зазначає: *Ми розуміли один одного. Як українець і поляк. Як європейці. Як друзі. Як батьки, які люблять свої родини та усвідомлюють, що наші діти мають жити у світі однакових добрих цінностей* [10]. Анафоричний повтор використано з метою підкреслити та провести паралелі між різними способами зв'язку українського та польського народів. Повтор допомагає підтвердити ідею про те, що між двома групами є багато спільного і що ці спільні риси утворюють основу для міцних стосунків. Багаторазово вживаючи «*як*», Зеленський створює відчуття ритму та наголосу у своїй промові, роблячи її більш ефектною.

Під час своєї промови в Бундестазі 17 березня 2022 року Президент послідовно закликав іноземні уряди вжити рішучих заходів: *Канцлере Шольц! Зруйнують цю стіну. Дайте Німеччині лідерство, якого ви заслуговуєте. І чим ваші нацядки будуть пишатися. Підтримайте нас. Підтримайте мир. Підтримайте кожного українця. Зупиніть війну! Допоможіть нам її зупинити* [7].

У наведених прикладах використано наказовий спосіб та анафоричний повтор, що додає емоційного та стилістичного акценту промові президента перед німецьким урядом, посилюючи її вплив і надаючи потужний висновок.

Президент також звернувся з наполегливими закликами до британського уряду: *Посилюйте санкції проти держави-терориста. Визнайте її наразі державою-терористом. Знайдіть спосіб зробити безпечним наше українське небо. Зробіть те, що ви можете. Те, що ви повинні. До чого зобов'язує велич вашої держави і вашого народу* [6]. У цьому прикладі використано градацію як стилістичний прийом, що посилює напругу та гостроту закликів про допомогу в кампанії.

Виступу Президента перед Конгресом США 21 грудня 2022 року притаманний кільцевий повтор, повторення одного й того самого елемента на початку і в кінці синтаксичної структури, мета якого, перебуваючи на сильних позиціях, привертати увагу адресата до наданої інформації, акцентувати на ній: *Дорогі американці! В усіх штатах, містах і громадах. Усі, хто цінує свободу та справедливість. Цінує так само, як українці – в усіх наших містах, у кожній родині. Хай сьогодні мої слова поваги та вдячності будуть почуті кожним американським серцем!* [11].

Кільцевий повтор, утворений лексемою «американці» на початку і в кінці цього речення, робить наголос на повторюваних словах, щоб увиразнити повагу до адресата – американського народу.

Використання простого повтору з повторюваним елементом в одній синтаксичній структурі, напр.: *Ми вже збудували сильну Україну – із сильними людьми, сильною армією, сильними інституціями. Разом з вами!* [11] і ланцюгового повтору, напр.: *Коли я був учора в Бахмуті, наші герої передали мені прапор. Бойовий прапор. Прапор тих, хто захищає Україну, Європу та світ ціною своїх життів* [11], коли попередня синтаксична структура закінчується в якомусь елементі і цей елемент повторюється на початку наступної синтаксичної структури, дозволяє не лише вербалізувати певну думку, привернути до неї увагу адресата, а й надати їй нових якостей, деталізувати її. Повтор прикметника «сильна» посилює ідею сильної України, а використання простого та ланцюгового повторів лексеми «прапор» у реченні вербалізує ідею «бойовий прапор Бахмута» і деталізує надзвичайно високу ціну Бахмутських воїнів за майбутнє України, Європи та всього світу ціною їх життів.

У виступі перед представниками громадськості, політичних та експертних кіл Королівства Нідерланди й міжнародних інституцій, розташованих у Гаазі, 4 травня 2023 року В. Зеленський акцентує увагу на беззаперечній перемозі України в цій кровопролитній війні: *Упевнений: побачимо, коли переможемо. А ми переможемо, і не лише на полі бою, і не лише цю агресію* [9]. Анафоричний повтор є одним із найпоширеніших прийомів у виступах політика, такий тип повторів має доволі імперативну роль, маючи на меті закликати слухачів до дії, напр.: *Відчуття того, що вирішується більше, ніж доля однієї країни. Відчуття, що можна досягти більшого, ніж поразка одного агресора* [9]. *Зараз можемо припинити загарбницькі війни як такі. Можемо перемогти агресію як злочинну ідею, що зароджується в голові того, хто зив до безкарності* [9].

Анафоричний повтор із протиставленням вжито, щоб репрезентувати важливість реальних дій, а не фальшивих

обіцянок, напр.: *Не гібриди обіцянок замість людських прав, а справжня свобода. Не гібриди безкарності й символічних формальностей, а повноцінне правосуддя. Не гібриди миру й постійні спалахи насильства на лінії фронту, а сталий мир* [9].

Паралелізм, підсилений анафорою, вжитий у тексті промови в Сеймі Республіки Польща 11 березня 2022, є риторичним засобом увиразнення висловленої думки, напр.: *Мир між рідними, мир між сусідами, мир між братами* [10]. Повторення фрази «мир між» створює ритмічну структуру та підкреслює ідею миру між різними групами, яка є важливою для зміцнення взаєморозуміння та співпраці. Паралелізм у реченні: *І коли є той, хто б'є по-звірячому, дуже важливо мати того, хто підставить плече. І коли у твій дім ступає нога ворога, він простягне тобі руку допомоги* [10] посилює контраст між агресією та підтримкою.

Паралелізм у логічних висновках: *Це наша велич. І ваша велич. Це боротьба за нашу, це боротьба за вашу свободу* [10]. Повторення структури «Це [чиясь велич]» та «Це боротьба за [чийсь свободу]» репрезентує єдність та спільність боротьби, спрямованої на досягнення спільної мети.

Паралелізм у реченнях *Ми боремося, щоб для країн Балтії та для Польщі такий злий час не настав. Ми боремося разом. Ми маємо силу* [10] передає відчуття єдності й спільного прагнення до перемоги.

Отже, паралелізм у промовах використано для підсилення ключових ідей про єдність, боротьбу та взаємопідтримку. Через повторення структури та фраз він створює ритмічну гармонію та акцентує на важливих аспектах співпраці між Україною та європейськими країнами.

У своєму зверненні до Конгресу США 21 грудня 2022 року Президент України тричі звертається до народу Америки, називаючи його друзями, чим свідчить не лише про прихильність, теплі стосунки та безумовний зв'язок між американцями та українцями, демонструючи чітку політичну позицію українського народу, а й привертає увагу до важливої інформації.

У наступному прикладі повтор дієслова «здаватися», прикметника «найгірший», словосполучення «хоробрий і волелюбний народ» репрезентує мужність і незламність киян. Щоб висловити хоробрість інших міст і містечок України, оратор використовує порівняння: *Але не здається. І навіть жодної хвилини не думало здаватися! Як і десятки інших міст і громад нашої держави, які опинилися в умовах найстрашнішої війни з часів Другої світової* [11].

Що стосується аналізу інформаційного блоку цієї промови, то можна виділити п'ять підтем, які є змістовно завершеними елементами. Перший – це визнання того факту, що Росія є терористичною країною, яка не дотримується основних людських цінностей і порушує їх, що у промові виражено прикметником негативного змісту та повторами: *Росія атакувала не просто нашу землю і наші міста. Вона пішла у жорстокий наступ проти наших цінностей. Базових людських цінностей* [11].

У наступній підтемі можна виокремити звернення до схожих фактів з історії обох країн: США та України, з посиланням на події, місця та дати, символічні для американської нації, такі як національний меморіал у Рашморі, Перл-Харбор, події 7 грудня 1941 р. і 11 вересня 2001 р. Вони є пам'ятками боротьби американського народу за незалежність. Боротьба України за незалежність описана за допомогою порівняння у конвергенції

з анафоричним повтором: *Точно таких самих, як і у вас, звичайних людей Америки. Як і в кожного у Сполучених Штатах* [11]. Уведення національно-специфічних реалій є характерною рисою політичних промов, які використовуються для пробудження певних емоцій та асоціацій.

Третя підтема ґрунтована на ідеї єдності, створенні нових коаліцій і союзів заради забезпечення миру. Анафоричний повтор відносного займенника *які* як маркера спільної потреби, ключових лексичних одиниць і словосполучень спрямовує цей підхід до миротворчості, напр.: *Якби вже зараз був створений такий союз U-24, я вірю, що вдалося б урятувати тисячі життів. У нашій країні, багатьох інших країнах. Які так потребують миру. Які зазнали нелюдських руйнувань* [11].

Четверта підтема – «закрити» небо над Україною. Прохання про забезпечення безпольотної зони над Україною для порятунку мирного населення та відповідь на терористичні дії Росії досить зрозумілі: *Створити над Україною безпольотну зону – це врятувати людей. Гуманітарну безпольотну зону* [11].

І п'ята підтема – вдячність Сполученим Штатам від імені України, особливо за особисту роль президента США Джо Байдена в наданні потужної підтримки Україні. Використано такі фрази, як, наприклад, *«лідерство у вільному світі»*, які експлікують величний образ Америки та за допомогою анафоричного повтору висловлюють вдячність за те, скільки Америка та її народ зробили для України: *Україна вдячна Сполученим Штатам за надзвичайно вагому підтримку. За все, що ваша держава і ваш народ вже зробили для нашої свободи. За зброю й амуніцію, за навчання та фінанси, за лідерство у вільному світі, яке допомагає тиснути на агресора економічно* [11].

Отже, використовуючи різного типу повтори, автор досягає своєї мети – переконати американців, Президента США Джо Байдена, що український народ виступає за мирне майбутнє всього світу і потребує в цьому допомоги. Такі базові цінності, як демократія, незалежність, свобода і мир, які Росія топче, виходять на перший план як в українському, так і в американському суспільствах і є ключовими поняттями у формуванні іміджів трьох країн на світовій арені. У своєму зверненні Президент України не лише підтримує вищезазначені цінності, але й закликає разом їх відстоювати, з чим погоджується весь цивілізований світ.

ВИСНОВОК. Проведений аналіз засвідчив, що синтаксис відіграє ключову роль у прагматичній організації текстів політичних промов, де основним завданням є ефективна комунікація та створення емоційного контакту з аудиторією. Синтаксичні засоби експресивізації, використані у політичних промовах, сприяють досягненню комунікативної мети, полегшуючи сприйняття тексту і підкреслюючи важливі аспекти промов.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо в порівняльному аналізі синтаксичних засобів у виступах інших світових лідерів, що дозволить поглибити типологію синтаксичних засобів у політичному дискурсі.

Література:

1. Вінтонів М.О., Вінтонів Т.М., Мала Ю.В. Синтаксичні засоби експресивізації в українському політичному дискурсі. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2018. 336 с.
2. Промова Президента України Володимира Зеленського в Кнесеті 20 березня 2022 року. URL: <https://www.president.gov.ua/>

[news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-v-kneseti-73701](https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-v-kneseti-73701). (дата звернення 01.11.2024).

3. Треба вибити із рук Росії інструмент терору – виступ Президента на засіданні Контактної групи з питань оборони України у форматі «Рамштайн». URL: <https://www.president.gov.ua/news/treba-vibiti-iz-ruk-rosiyi-instrument-teroru-vistup-preziden-86245>. (дата звернення 01.11.2024).
4. Перше звернення до українців 24 лютого 2022 р. URL: <https://www.president.gov.ua/news/zvernennya-prezidenta-ukrayini-73137>. (дата звернення 01.11.2024).
5. Звернення Президента України Володимира Зеленського до парламенту Великої Британії 8 березня 2022 року. URL: <https://www.president.gov.ua/news/zvernennya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-do-parl-73441>. (дата звернення 01.11.2024).
6. Звернення Президента до українців наприкінці першого дня атак Росії. URL: <https://www.president.gov.ua/news/zvernennya-prezidenta-do-ukrayinciv-naprikinci-pershogo-dnya-73149>. (дата звернення 01.11.2024).
7. Промова Президента України Володимира Зеленського у Бундестазі 17 березня 2022 року. URL: <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-u-bundesta-73621>. (дата звернення 01.11.2024).
8. Промова Президента України Володимира Зеленського у парламенті Канади 15 березня 2022 року. URL: <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-u-parlamen-73581>. (дата звернення 01.11.2024).
9. Виступ Президента України Володимира Зеленського в Сеймі Республіки Польща 11 березня 2022 року. URL: <https://www.mil.gov.ua/news/2022/03/11/vistup-prezidenta-ukraini-volodimira-zelenskogo-v-sejmi-respubliki-polshha/>. (дата звернення 01.11.2024).
10. Виступ Володимира Зеленського перед представниками громадськості, політичних та експертних кіл Королівства Нідерланди й міжнародних інституцій, розташованих у Гаазі. URL: <https://www.president.gov.ua/news/vistup-volodimira-zelenskogo-pered-predstavnikami-gromadskos-82653>. (дата звернення 01.11.2024).
11. Ми стоїмо, боремось і виграємо, бо ми разом – Україна, Америка й увесь вільний світ – виступ Володимира Зеленського на спільному засіданні обох палат Конгресу США 22 грудня 2022 року. <https://www.president.gov.ua/news/mi-stoyimo-boremos-i-vigrayemo-bo-mi-razom-ukrayina-amerika-80017>. (дата звернення 01.11.2024).

Vintoniv M., Vintoniv T., Hryhorenko Ya. Syntax means pragmatics in ukrainian-speaking political discourse (based on V. ZELENSKY speech materials)

Summary. The language of mass communication has increasingly attracted the attention of linguists over recent decades. The syntactic features of Ukrainian media discourse have been described in the works of such scientists as M. Vintoniv, I. Zavalniuk, N. Kondratenko, T. Koval and others. Expressive tools of political speech are outlined in the collective monograph by M. Vintoniv, T. Vintoniv, and Yu. Mala. However, expressive syntax in presidential discourse has not yet been the subject of a separate linguistic study.

The purpose of the paper is to analyze the pragmatic manifestations of expressive syntax tools comprehensively in the speeches of the President of Ukraine Volodymyr Zelenskyy. The purpose of the study determined the following tasks: to analyze the syntactic tools used in political discourse and determine their pragmatic significance; to describe the pragmatic features of syntactic tools for implementing expressive modality in political speeches; to identify the functions of repetition in emphasizing key ideas, creating emotional influence on the audience, and forming the rhythm of speeches.

The object of the study is the syntactic tools of representing expressiveness in the texts of Volodymyr Zelenskyy's political speeches. The subject of the study is the pragmatic manifestations of expressive modality in the texts of the President of Ukraine's speeches. The material for analysis includes Volodymyr Zelenskyy's speeches and addresses, which are presented on the official website of the President of Ukraine, starting from February 24, 2022.

The study conducted a comprehensive analysis of the pragmatics of syntactic tools in political discourse based on Volodymyr Zelenskyy's speeches. The syntactic tools used in Zelenskyy's speeches contribute to achieving communicative goals by facilitating text perception, emphasizing key aspects of the speeches, and creating emotional impact.

The analyzed speeches of the President of Ukraine Volodymyr Zelenskyy share a common structure and similar

content patterns, including summaries of diplomatic events and outcomes, appeals to various groups, and calls to action. Thus, the study demonstrated the importance of syntactic tools for achieving pragmatic objectives in political discourse. It reveals the potential of syntax as a tool for emotional and informational influence, emphasizing the significance of pragmatic tools in enhancing the effectiveness of political communication in Ukraine.

Prospects for further research include a comparative analysis of syntactic tools in Zelenskyy's speeches with those of other Ukrainian political figures, which would allow identifying specific features and general trends in the syntactic organization of political discourse.

Key words: text, political discourse, expressive syntax, parenthetical words, parenthetical expressions, repetition, parceled sentences.